Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2019. gada 12. decembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Sociālā politika – Direktīva 79/7/EEK – Vienlīdzīga attieksme pret vīriešiem un sievietēm sociālā nodrošinājuma jomā – 4. panta 1. un 2. punkts – 7. panta 1. punkts – Pabalstu aprēķināšana – Direktīva 2006/54/EK – Vienlīdzīga attieksme pret vīriešiem un sievietēm nodarbinātības un profesijas jomā – Valsts tiesību akti, kuros ir paredzētas tiesības uz piemaksu pie pensijas sievietēm, kam ir vismaz divi bioloģiskie vai adoptētie bērni un kas saņem uz iemaksām balstītu pastāvīgas darbnespējas pensiju – Šo tiesību nepiešķiršana vīriešiem, kas atrodas identiskā situācijā – Salīdzināma situācija – Tieša diskriminācija dzimuma dēļ – Atkāpes – Neesamība

Lietā C-450/18

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Juzgado de lo Social nº 3 de Gerona* (Žironas Darba lietu tiesa Nr. 3, Spānija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2018. gada 21. jūnijā un kas Tiesā reģistrēts 2018. gada 9. jūlijā, tiesvedībā

WA

pret

***Instituto Nacional de la Seguridad Social* (*INSS*)**,

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], Tiesas priekšsēdētāja vietniece R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], tiesneši M. Safjans [*M. Safjan*] (referents), L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*] un K. Toadere [*C. Toader*],

ģenerāladvokāts: M. Bobeks [*M. Bobek*],

sekretāre: L. Karasko Marko [*L. Carrasco Marco*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2019. gada 13. jūnija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– WA vārdā – *F. Casas Corominas, abogado*,

– *Instituto Nacional de la Seguridad Social* (*INSS*) vārdā – sākotnēji *A. R. Trillo García* un *L. Martínez-Sicluna Sepúlveda*, kā arī *P. García Perea*, vēlāk *L. Martínez-Sicluna Sepúlveda* un *P. García Perea, letrados*,

– Spānijas valdības vārdā – *L. Aguilera Ruiz*, pārstāvis,

* Tiesvedības valoda – spāņu.

– Eiropas Komisijas vārdā – sākotnēji *N. Ruiz García*, kā arī *C. Valero* un *I. Galindo Martín*, vēlāk – *N. Ruiz García* un *C. Valero*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2019. gada 10. septembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LESD 157. pantu un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2006/54/EK (2006. gada 5. jūlijs) par tāda principa īstenošanu, kas paredz vienlīdzīgas iespējas un attieksmi pret vīriešiem un sievietēm nodarbinātības un profesijas jautājumos (OV 2006, L 204, 23. lpp.).

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar strīdu starp divu bērnu tēvu WA un *Instituto Nacional de la Seguridad Social* (*INSS*) (Valsts sociālā nodrošinājuma institūts, Spānija) par atteikumu viņam piešķirt piemaksu pie pensijas, uz ko ir tiesības sievietēm, kurām ir vismaz divi bioloģiskie vai adoptētie bērni.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 79/7/EEK

3 Saskaņā ar Padomes Direktīvas 79/7/EEK (1978. gada 19. decembris) par pakāpenisku vienlīdzīgas attieksmes principa pret vīriešiem un sievietēm īstenošanu sociālā nodrošinājuma jautājumos (OV 1979, L 6, 24. lpp.) otro un trešo apsvērumu:

“tā kā vienlīdzīgas attieksmes princips sociālā nodrošinājuma jautājumos, pirmkārt, būtu jāīsteno tiesību aktos noteiktajās sociālā nodrošinājuma sistēmās, kas nodrošina aizsardzību slimības, invaliditātes, vecuma, nelaimes gadījumu darbā, arodslimību un bezdarba gadījumā, kā arī sociālajā palīdzībā, ciktāl ar to paredzēts papildināt vai aizstāt iepriekš minētās sistēmas;

tā kā vienlīdzīgas attieksmes princips sociālā nodrošinājuma jautājumos neskar noteikumus attiecībā uz mātes aizsardzību; tā kā šajā ziņā dalībvalstis var pieņemt īpašus noteikumus par labu sievietēm, lai likvidētu pastāvošos nevienlīdzīgas attieksmes gadījumus”.

4 Šīs direktīvas 1. pantā ir noteikts:

“Šīs direktīvas mērķis ir sociālā nodrošinājuma jomā un citos sociālās aizsardzības posmos, kas paredzēti 3. pantā, pakāpeniski īstenot vienlīdzīgas attieksmes principu pret vīriešiem un sievietēm sociālā nodrošinājuma jautājumos, šeit turpmāk sauktu “vienlīdzīgas attieksmes princips”.”

5 Minētās direktīvas 2. pantā ir paredzēts:

“Šī direktīva attiecas uz darba ņēmējiem – ietverot pašnodarbinātas personas, darba ņēmējus un pašnodarbinātas personas, kuru darbu pārtraukusi slimība, nelaimes gadījums vai piespiedu bezdarbs, un darba meklētājus – un uz tiem darba ņēmējiem un tām pašnodarbinātām personām, kas ir pensionējušās vai ieguvušas invaliditāti.”

6 Šīs pašas direktīvas 3. panta 1. punktā ir noteikts:

"Šī direktīva attiecas uz:

a) tiesību aktos noteiktajām sistēmām, kas nodrošina aizsardzību šādos gadījumos:

– slimība,

– invaliditāte,

– vecums,

– nelaimes gadījumi darbā un arodslimības,

– bezdarbs;

[..]."

7 Direktīvas 79/7 4. pants ir formulēts šādi:

"1. Vienlīdzīgas attieksmes princips nozīmē to, ka nepastāv nekāda – ne tieša, ne netieša – diskriminācija dzimuma dēļ, jo īpaši atsaucoties uz civilo vai ģimenes stāvokli, konkrēti, attiecībā uz:

– sociālā nodrošinājuma sistēmu darbības apjomu un pieejas nosacījumiem,

– pienākumu veikt iemaksas un iemaksu aprēķināšanu,

– pabalstu aprēķināšanu, ietverot palielinājumus, kas maksājami attiecībā uz laulāto un par apgādājamiem, un nosacījumus, kas reglamentē termiņus, kuros ir tiesības uz pabalstiem, un to saglabāšanu.

2. Vienlīdzīgas attieksmes princips neskar noteikumus attiecībā uz mātes aizsardzību."

8 Šīs direktīvas 7. pantā ir noteikts:

"1. Šī direktīva neskar dalībvalstu tiesības izslēgt no tās darbības jomas:

[..]

b) priekšrocības attiecībā uz tādas vecuma pensijas sistēmām, kas piešķirta personām, kuras izaudzinājušas bērnus; tiesību iegūšanu uz pabalstiem pēc pārtraukuma darbā, kas radies sakarā ar bērna audzināšanu;

[..]

2. Dalībvalstis regulāri pārbauda 1. punktā uzskaitītos neietvertos jautājumus, lai pārliecinātos, vai atbilstīgi attiecīgo jautājumu sociālajai attīstībai ir lietderīgi joprojām saglabāt attiecīgos izņēmumus."

Direktīva 2006/54

9 Ar Direktīvu 2006/54 tika atcelta Padomes Direktīva 76/207/EEK (1976. gada 9. februāris) par tāda principa īstenošanu, kas paredz vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm attiecībā uz darbu, profesionālās izglītības un izaugsmes iespējām un darba apstākļiem (OV 1976, L 39, 40. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2002/73/EK (2002. gada 23. septembris) (OV 2002, L 269, 15. lpp.).

10 Saskaņā ar Direktīvas 2006/54 13. apsvērumu:

"Tiesa 1990. gada 17. maija spriedumā [*Barber* (C-262/88, EU:C:1990:209)] noteica, ka visu veidu nodarbinātības pensijas ir darba samaksas elements [EKL] 141. panta nozīmē."

11 Šīs direktīvas 1. pantā ir noteikts:

"Šīs direktīvas mērķis ir nodrošināt tāda principa īstenošanu, kas paredz vienlīdzīgas iespējas un attieksmi pret vīriešiem un sievietēm nodarbinātības un profesijas jautājumos.

Tālab tajā ietverti noteikumi, lai īstenotu vienlīdzības principu attiecībā uz:

[..]

b) darba nosacījumiem, tostarp darba samaksu;

c) nodarbinātības sociālā nodrošinājuma sistēmām.

[..]"

12 Minētās direktīvas 2. panta 1. punktā ir noteikts:

"Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

[..]

f) "nodarbinātības sociālā nodrošinājuma sistēmas": tādas sistēmas, kas nav reglamentētas Direktīvā [79/7], kuru nolūks ir nodrošināt uzņēmuma vai uzņēmumu grupas, tautsaimniecības nozares vai profesijas vai profesiju grupas darba ņēmējiem – darbiniekiem vai pašnodarbinātām personām – pabalstus, lai papildinātu ar likumu noteiktajā sociālā nodrošinājuma sistēmā paredzētos pabalstus vai tos aizstātu neatkarīgi no tā, vai dalība šādā sistēmā ir obligāta vai pēc izvēles."

Spānijas tiesības

13 Saskaņā ar 2015. gada 30. oktobra *Ley General de la Seguridad Social* (Vispārējais sociālā nodrošinājuma likums), redakcijā, kas konsolidēta un apstiprināta ar *Real Decreto Legislativo 8/2015* (Karaļa dekrētlikums 8/2015) (*BOE* Nr. 261, 2015. gada 31. oktobris, 103291. lpp.) (turpmāk tekstā – "*LGSS*"), 7. panta 1. punktu:

"Neatkarīgi no dzimuma, civilstāvokļa un profesijas Spānijas pilsoņi, kas dzīvo Spānijā, un ārvalstnieki, kuri dzīvo vai kuri likumīgi uzturas Spānijas teritorijā, ietilpst sociālā nodrošinājuma sistēmā uz iemaksām balstītu pabalstu saņemšanas nolūkā, ar nosacījumu, ka abos gadījumos viņi veic darbību valsts teritorijā un uz viņiem attiecas kāds no šiem apakšpunktiem:

a) darbinieki, kas savus pakalpojumus sniedz kāda cita uzdevumā atbilstoši *Estatuto de los Trabajadores* [Darba ņēmēju likuma] pārstrādātās redakcijas 1. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem dažādos saimnieciskās darbības atzaros, vai tiem pielīdzināti darbinieki neatkarīgi no tā, vai runa ir par pagaidu, sezonāliem, pastāvīgiem vai pat "fijos discontinuos" [īslaicīgiem] darbiniekiem, tostarp teledarbiniekiem, un katrā ziņā neatkarīgi no darbinieka profesionālās kategorijas, viņa saņemtā atalgojuma formas un apmēra un no viņa darba attiecību vispārējā rakstura;

b) pašnodarbinātas personas neatkarīgi no tā, vai tās ir vai nav individuālu vai ģimenes uzņēmumu īpašnieki, kas ir vecākas par 18 gadiem un kas atbilst visiem nosacījumiem, kuri ir skaidri noteikti šajā likumā vai tā piemērošanai pieņemtajā tiesiskajā regulējumā;

c) darbinieki, kas ir kooperatīvu darba sabiedrību locekļi;

d) studenti;

e) valsts civilās un militārās jomas ierēdņi."

14 *LGSS* 60. panta 1. punktā ir noteikts:

"Sievietēm, kurām ir bioloģiskie vai adoptētie bērni un kuras saskaņā ar kādu sociālā nodrošinājuma sistēmu saņem uz iemaksām balstītu vecuma pensiju, pārdzīvojušā laulātā pensiju vai pastāvīgas darbnespējas pensiju, ir tiesības uz piemaksu pie pensijas, ņemot vērā viņu veikto demogrāfisko ieguldījumu sociālā nodrošinājuma sistēmā.

Šo piemaksu, kura juridiski visādā ziņā ir uz iemaksām balstīta valsts pensija, veido summa, kas vienāda ar to, kura aprēķināta, minēto pensiju sākotnējai summai piemērojot noteiktu procentu likmi, kas atkarīga no bērnu skaita atbilstoši šai skalai:

a) par diviem bērniem: 5 %.

b) par trim bērniem: 10 %.

c) par četriem vai vairāk bērniem: 15 %.

Lai noteiktu tiesības uz piemaksu, kā arī tās apmēru, tiek ņemti vērā tikai bērni, kuri ir dzimuši vai ir adoptēti pirms attiecīgās pensijas saņemšanas tiesību rašanās brīža."

15 *LGSS* 196. panta 3. punktā ir paredzēts:

"Naudas pabalsts par pilnīgu pastāvīgu darbnespēju ir mūža pensija."

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

16 Ar 2017. gada 25. janvāra lēmumu *INSS* piešķīra WA pastāvīgas pilnīgas darbnespējas pensiju pilnā apmērā no aprēķina bāzes (turpmāk tekstā –"2017. gada 25. janvāra lēmums"). Šī pensija bija 1603,43 EUR mēnesī, tai pieskaitot revalorizācijas rezultātā iegūto summu.

17 WA par šo lēmumu iesniedza iepriekšēju administratīvu sūdzību, apgalvojot, ka, tā kā viņš ir divu meitu tēvs, viņam, pamatojoties uz *LGSS* 60. panta 1. punktu, ir tiesības saņemt šajā tiesību normā paredzēto piemaksu pie pensijas (turpmāk tekstā –"attiecīgā piemaksa pie pensijas"), ko veido 5 % no sākotnējās viņa pensijas summas, ievērojot tādus pašus nosacījumus, kādi attiecas uz sievietēm, kuras ir divu bērnu mātes un kuras saņem uz iemaksām balstītas pastāvīgas darbnespējas pensijas atbilstoši Spānijas sociālā nodrošinājuma sistēmai.

18 Ar 2017. gada 9. jūnija lēmumu *INSS* noraidīja WA iepriekšējo administratīvo sūdzību un apstiprināja 2017. gada 25. janvāra lēmumu. Šajā ziņā *INSS* norādīja, ka attiecīgā piemaksa pie pensijas tiek piešķirta tikai sievietēm, kas saņem uz iemaksām balstītu Spānijas sociālā nodrošinājuma pensiju un ir vismaz divu bērnu mātes, ņemot vērā viņu demogrāfisko ieguldījumu sociālā nodrošinājuma sistēmā.

19 Pa to laiku 2017. gada 23. maijā WA iesniedza prasību par 2017. gada 25. janvāra lēmumu *Juzgado de lo Social nº 3 de Gerona* (Žironas Darba lietu tiesa Nr. 3, Spānija), lūdzot, lai viņam tiktu atzītas tiesības saņemt attiecīgo piemaksu pie pensijas.

20 2018. gada 18. maijā *Juzgado de lo Social nº 3 de Gerona* (Žironas Darba lietu tiesa Nr. 3) tika informēta par WA nāvi, kas iestājusies 2017. gada 9. decembrī. Viņa laulātā DC pārņēma mirušā tiesības un pienākumus kā prasītāja pamatlietā. Iesniedzējtiesa norāda, ka līdz ar to iespējamai attiecīgās piemaksas pie pensijas izmaksai bija jāilgst līdz WA nāves dienai.

21 Iesniedzējtiesa norāda, ka *LGSS* 60. panta 1. punktā tiesības uz attiecīgo piemaksu pie pensijas ir piešķirtas sievietēm, kam ir vismaz divi bioloģiskie vai adoptētie bērni, ņemot vērā viņu demogrāfisko ieguldījumu sociālā nodrošinājuma sistēmā, bet vīriešiem, kuri atrodas identiskā situācijā, nav šo tiesību. Šī tiesa pauž šaubas par šādas tiesību normas saderību ar Savienības tiesībām.

22 *LGSS* 60. panta 1. punktā paredzētais jēdziens "demogrāfiskais ieguldījums sociālā nodrošinājuma sistēmā" tikpat labi varētu attiekties gan uz sievietēm, gan uz vīriešiem, jo bērnu radīšana un atbildība par bērnu aprūpi, ēdināšanu un audzināšanu tāpat kā viņiem veltītā uzmanība ir attiecināma uz ikvienu personu, kam ir mātes vai tēva statuss. Tādējādi darba pārtraukšana sakarā ar bērnu dzimšanu, adopciju vai audzināšanu var vienlīdz ietekmēt gan sievietes, gan vīriešus, neatkarīgi no viņu demogrāfiskā ieguldījuma sociālā nodrošinājuma sistēmā. Šajā kontekstā ar *LGSS* 60. panta 1. punktu ir ieviesta nepamatota atšķirīga attieksme par labu sievietēm, kaitējot vīriešiem, kas atrodas identiskā situācijā.

23 Tomēr bērnu radīšana sievietēm prasa krietni vien lielāku personisku un profesionālu uzupurēšanos. Viņām ir jāpiedzīvo grūtniecības laiks, kā arī dzemdības, kam ir acīmredzamas bioloģiskas un fizioloģiskas sekas, un tas sievietēm rada trūkumus ne tikai fiziski, bet arī nodarbinātības jomā un saistībā ar viņu leģitīmajām cerībām uz profesionālo izaugsmi. No bioloģiskā viedokļa *LGSS* 60. panta 1. punkta noteikumi tādējādi varētu tikt attaisnoti ar to, ka tie paredz aizsargāt sievietes no grūtniecības un maternitātes sekām.

24 Šādos apstākļos *Juzgado de lo Social nº 3 de Gerona* (Žironas Darba lietu tiesa Nr. 3) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai valsts tiesību norma (konkrēti, [*LGSS*] 60. panta 1. punkts), saskaņā ar kuru sievietēm, kurām ir bijuši bioloģiskie vai adoptētie bērni un kuras saskaņā ar kādu sociālā nodrošinājuma sistēmas shēmu saņem uz iemaksām balstītu vecuma pensiju, pārdzīvojušā laulātā pensiju vai pastāvīgas darbnespējas

pensiju, tiek atzītas tiesības uz piemaksu pie pensijas, ņemot vērā viņu veikto demogrāfisko ieguldījumu sociālā nodrošinājuma sistēmā, taču šādas tiesības netiek atzītas tādā pašā situācijā esošiem vīriešiem, ir pretrunā jebkādu diskrimināciju dzimuma dēļ aizliedzošajam vienlīdzīgas attieksmes principam, kas ir noteikts [LESD] 157. pantā un Direktīvā [76/207], kas grozīta ar Direktīvu [2002/73] un pārstrādāta Direktīvā [2006/54]?"

Par prejudiciālo jautājumu

Ievada apsvērumi

25 Saistībā ar LESD 267. pantā noteikto procedūru, kas paredz sadarbību starp valstu tiesām un Tiesu, pēdējai ir jāiesniedz valsts tiesai lietderīga atbilde, kas ļautu izlemt tās izskatīšanā esošo strīdu. No šādas perspektīvas Tiesai attiecīgā gadījumā ir jāpārformulē tai iesniegtie jautājumi. Tiesas uzdevums ir interpretēt visas Savienības tiesību normas, kas valsts tiesai ir vajadzīgas, lai tā varētu izskatīt attiecīgās lietas, pat ja šīs normas nav nepārprotami norādītas tai iesniegtajos valsts tiesu jautājumos (spriedumi, 2008. gada 26. jūnijs, *Wiedemann* un *Funk*, C-329/06 un C-343/06, EU:C:2008:366, 45. punkts, kā arī 2019. gada 8. maijs, PI, C-230/18, EU:C:2019:383, 42. punkts).

26 Šajā lietā, pat ja formāli iesniedzējtiesa savu jautājumu ir ierobežojusi tikai ar LESD 157. pantu un Direktīvu 2006/54, šāds apstāklis nav šķērslis Tiesai sniegt valsts tiesai Savienības tiesību interpretāciju, kas tai var būt noderīga, izspriežot iztiesājamo lietu, neatkarīgi no tā, vai šī tiesa savu jautājumu formulējumā ir uz tām atsaukusies. Šajā ziņā Tiesai no visas valsts tiesas iesniegtās informācijas, it īpaši no lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu pamatojuma, ir jāizdala tie Savienības tiesību elementi, kuru interpretācija ir nepieciešama, ņemot vērā strīda priekšmetu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2010. gada 12. janvāris, *Wolf*, C-229/08, EU:C:2010:3, 32. punkts, un 2019. gada 8. maijs, PI, C-230/18, EU:C:2019:383, 43. punkts).

27 Šajā gadījumā WA, kas bija divu bērnu tēvs, pamatojoties uz *LGSS* 60. panta 1. punktu, lūdza piešķirt attiecīgo piemaksu pie pensijas, kas papildinātu viņa uz iemaksām balstīto pilnīgas pastāvīgas darbnespējas pensiju.

28 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka jēdziens "darba samaksa" LESD 157. panta 2. punkta izpratnē ietver pensijas, kuras izriet no darba attiecībām starp darbinieku un darba devēju, izslēdzot tās, kas izriet no sistēmas, kuras finansēšanā savu ieguldījumu dod darbinieki, darba devēji un, iespējams, valsts iestādes tādā apmērā, ko vairāk nosaka sociālās politikas apsvērumi nekā darba attiecības. Tādējādi šajā jēdzienā nevar tikt ietverti sociālā nodrošinājuma režīmi vai pabalsti, piemēram, vecuma pensija, kuri tieši ir reglamentēti likumā, izņemot gadījumu, kad par to ir panākta vienošanās uzņēmumā vai konkrētajā profesionālajā nozarē, un kuri obligāti ir piemērojami vispārējām darbinieku kategorijām (spriedums, 2012. gada 22. novembris, *Elbal Moreno*, C-385/11, EU:C:2012:746, 20. punkts un tajā minētā judikatūra).

29 Tāda uz iemaksām balstīta pilnīgas pastāvīgas darbnespējas pensija kā tā, ko saņēma WA un uz kuras pamata tika aprēķināta attiecīgā piemaksa pie pensijas, šķiet, ir pensija, ko vairāk nosaka sociāla rakstura apsvērumi nekā darba attiecības starp darbinieku un darba devēju šī sprieduma iepriekšējā punktā minētās judikatūras izpratnē.

30 Turklāt *LGSS* 60. panta 1. punktā ir precizēts, ka attiecīgajai piemaksai pie pensijas visos aspektos piemīt uz iemaksām balstītas valsts pensijas juridiskais raksturs.

31 Protams sociālās politikas, valsts organizācijas, ētikas vai pat budžeta rakstura apsvērumi, kam ir bijusi vai varēja būt nozīme, valsts likumdevējam nosakot sistēmu, nevar gūt virsroku, ja pensija attiecas tikai uz noteiktu darba ņēmēju kategoriju, ja tā ir tieši atkarīga no nostrādātā darba laika un ja tās lielums

tiek aprēķināts, vadoties no pēdējās algas (spriedumi, 1994. gada 28. septembris, *Beune*, C-7/93, EU:C:1994:350, 45. punkts, un 2012. gada 22. novembris, *Elbal Moreno*, C-385/11, EU:C:2012:746, 23. punkts).

32 Šajā ziņā, kā to norāda *INSS*, šķiet, ka pirmais no šiem trim nosacījumiem nav izpildīts, jo Tiesas rīcībā esošie lietas materiāli nesniedz nevienu norādi, ka tāda uz iemaksām balstīta pilnīgas pastāvīgas darbnespējas pensija, kāda ir aplūkota pamatlietā, attiektos tikai uz noteiktu darba ņēmēju kategoriju.

33 Tādējādi šāda uz iemaksām balstīta pilnīgas pastāvīgas darbnespējas pensija neietilpst jēdzienā "darba samaksa" ne LESD 157. panta 1. un 2. punkta, ne Direktīvas 2006/54 izpratnē (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1996. gada 13. februāris, *Gillespie* u.c., C-342/93, EU:C:1996:46, 14. punkts; 2012. gada 22. novembris, *Elbal Moreno*, C-385/11, EU:C:2012:746, 25. punkts, kā arī 2016. gada 14. jūlijs, *Ornano*, C-335/15, EU:C:2016:564, 38. punkts).

34 Turklāt no Direktīvas 2006/54 1. panta otrās daļas c) punkta, kas aplūkots kopā ar tās 2. panta 1. punkta f) apakšpunktu, izriet, ka minētā direktīva nav piemērojama ar likumu noteiktajām sistēmām, kuras ir reglamentētas Direktīvā 79/7.

35 Savukārt uz attiecīgo piemaksu pie pensijas attiecas šī pēdējā minētā direktīva, ciktāl tā ietilpst likumiskajā aizsardzības režīmā pret kādu no Direktīvas 79/7 3. panta 1. punktā uzskaitītajiem riskiem, proti, invaliditāti, un ciktāl tā tieši un faktiski ir saistīta ar aizsardzību pret šo risku (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1999. gada 16. decembris, *Taylor*, C-382/98, EU:C:1999:623, 14. punkts, un 2012. gada 22. novembris, *Elbal Moreno*, C-385/11, EU:C:2012:746, 26. punkts).

36 Šīs piemaksas pie pensijas mērķis ir aizsargāt sievietes, kam ir vismaz divi bioloģiskie vai adoptētie bērni un kas saņem invaliditātes pensiju, garantējot, ka viņām ir vajadzīgie līdzekļi, ņemot vērā viņu vajadzības.

37 Šādos apstākļos uzdotais jautājums ir jāsaprot tādējādi, ka tā mērķis būtībā ir noskaidrot, vai Direktīva 79/7 ir interpretējama tādējādi, ka tā nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kas, ņemot vērā sieviešu demogrāfisko ieguldījumu sociālā nodrošinājuma sistēmā, paredz tiesības uz piemaksu pie pensijas tām, kurām ir vismaz divi bioloģiskie vai adoptētie bērni un kuras saņem uz iemaksām balstītu pastāvīgas darbnespējas pensiju atbilstoši valsts sociālā nodrošinājuma sistēmai, savukārt vīriešiem, kas atrodas identiskā situācijā, nav tiesību uz šādu piemaksu pie pensijas.

Par lietas būtību

38 Saskaņā ar Direktīvas 79/7 4. panta 1. punkta trešo ievilkumu vienlīdzīgas attieksmes princips nozīmē, ka saistībā ar pabalstu aprēķināšanu nepastāv nekāda tieša vai netieša diskriminācija dzimuma dēļ, it īpaši atsaucoties uz civilo vai ģimenes stāvokli.

39 Pamatlieta attiecas uz pastāvīgas darbnespējas pensijas kopējā apmēra aprēķinu vīrietim, kam ir divi bērni un kas pieprasa attiecīgo piemaksu pie pensijas.

40 Saskaņā ar *LGSS* 60. panta 1. punktu, ņemot vērā sieviešu demogrāfisko ieguldījumu sociālā nodrošinājuma sistēmā, attiecīgā piemaksa pie pensijas viņām tiek piešķirta tad, ja viņām ir vismaz divi bioloģiskie vai adoptētie bērni un ja viņas saņem uz iemaksām balstītu pastāvīgas darbnespējas pensiju atbilstoši sociālā nodrošinājuma sistēmai. Savukārt vīrieši, ja viņi atrodas identiskā situācijā, šo piemaksu pie pensijas nesaņem.

41 Tādējādi ir skaidrs, ka šis valsts tiesiskais regulējums nosaka mazāk labvēlīgu attieksmi pret vīriešiem, kam ir vismaz divi bioloģiskie vai adoptētie bērni. Šāda mazāk labvēlīga attieksme dzimuma dēļ var veidot tiešu diskrimināciju Direktīvas 79/7 4. panta 1. punkta izpratnē.

42 Saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru diskriminmāciju veido atšķirīgu normu piemērošana līdzīgās situācijās vai tās pašas normas piemērošana atšķirīgās situācijās (spriedumi, 1996. gada 13. februāris, *Gillespie* u.c., C-342/93, EU:C:1996:46, 16. punkts, kā arī 2019. gada 8. maijs, *Praxair MRC*, C-486/18, EU:C:2019:379, 73. punkts).

43 Tādējādi ir jāpārbauda, vai atšķirīga attieksme pret vīriešiem un sievietēm, kas ir izveidota ar pamatlietā aplūkoto valsts tiesisko regulējumu, attiecas uz personu kategorijām, kuras atrodas salīdzināmās situācijās.

44 Šajā ziņā prasība par situāciju salīdzināmību neprasa, lai situācijas būtu identiskas, bet tikai lai tās būtu līdzīgas (spriedums, 2018. gada 26. jūnijs, MB (Dzimuma maiņa un vecuma pensija), C-451/16, EU:C:2018:492, 41. punkts un tajā minētā judikatūra).

45 Situāciju salīdzināmība ir jānovērtē nevis vispārīgi un abstrakti, bet gan specifiski un konkrēti, ņemot vērā visus elementus, kas tās raksturo, it īpaši ievērojot tā valsts tiesiskā regulējuma priekšmetu un mērķi, ar ko tiek ieviests attiecīgais nošķirums, kā arī attiecīgā gadījumā tās jomas principus un mērķus, kurā ietilpst šis valsts tiesiskais regulējums (spriedums, 2018. gada 26. jūnijs, MB (Dzimuma maiņa un vecuma pensija), C-451/16, EU:C:2018:492, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).

46 Runājot par *LGSS* 60. panta 1. punkta mērķi, proti, sniegt atlīdzību par sieviešu demogrāfisko ieguldījumu sociālā nodrošinājuma sistēmā, ir jākonstatē, ka vīriešu ieguldījums demogrāfijā ir tikpat vajadzīgs kā sieviešu ieguldījums.

47 Tādējādi tas vien, ka ir veikts demogrāfisks ieguldījums sociālā nodrošinājuma sistēmā, nevar attaisnot to, ka vīrieši un sievietes nav salīdzināmā situācijā, ņemot vērā attiecīgās piemaksas pie pensijas piešķiršanu.

48 Tomēr, atbildot uz Tiesas uzdoto rakstveida jautājumu, Spānijas valdība uzsvēra, ka šīs piemaksas pie pensijas mērķis nav tikai sniegt atlīdzību par to sieviešu demogrāfisko ieguldījumu sociālā nodrošinājuma sistēmā, kam ir vismaz divi bērni. Minētā piemaksa esot paredzēta arī kā pasākums, kura mērķis ir samazināt atšķirību vīriešu pensijas un sieviešu pensijas apmērā, kas izriet no atšķirībām profesionālajā pieredzē. Izvirzītais mērķis ir garantēt atbilstošu pensiju piešķiršanu sievietēm, kuru spēja veikt iemaksas un tādējādi pensijas apmērs ir samazināti, ja viņu profesionālā karjera ir bijusi pārtraukta vai saīsināta tāpēc, ka viņām ir vismaz divi bērni.

49 Turklāt *INSS* savos rakstveida apsvērumos norāda, ka attiecīgā piemaksa pie pensijas ir pamatota ar sociālās politikas aspektiem. Šajā ziņā *INSS* sniedz plašus statistikas datus, kas liecina par atšķirību starp vīriešu pensijas un sieviešu pensijas apmēru, kā arī, pirmkārt, starp to sieviešu pensijas apmēru, kurām nav bērnu vai kurām ir viens bērns, un, otrkārt, to sieviešu pensijas apmēru, kam ir vismaz divi bērni.

50 Šajā ziņā, runājot par mērķi samazināt atšķirību starp sieviešu un vīriešu pensijas apmēru, piešķirot attiecīgo piemaksu pie pensijas, ir jānorāda, ka *LGSS* 60. panta 1. punktā vismaz daļēji ir paredzēts aizsargāt sievietes vecāku statusā.

51 Pirmkārt, runa ir par statusu, kas var būt gan vīriešiem, gan sievietēm, un, otrkārt, tēva un mātes situācija var būt līdzīgas saistībā ar bērnu audzināšanu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2001. gada 29. novembris, *Griesmar*, C-366/99, EU:C:2001:648, 56. punkts, un 2009. gada 26. marts, Komisija/Grieķija, C-559/07, nav publicēts, EU:C:2009:198, 69. punkts).

52 It īpaši tas, ka saistībā ar bērnu audzināšanu sievietes biežāk satopas ar šķēršļiem profesionālajā izaugsmē, jo tieši viņas mēdz uzņemties šo pienākumu, neizslēdz iespēju, ka viņu situācija varētu būt salīdzināma ar situāciju, kādā ir vīrietis, kurš ir uzņēmies savu bērnu audzināšanu un tāpēc savā karjerā sastopas ar tādiem pašiem šķēršļiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2001. gada 29. novembris, *Griesmar*, C-366/99, EU:C:2001:648, 56. punkts).

53 Šādos apstākļos, kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 66. punktā, ar statistikas datiem, kas liecina par strukturālām atšķirībām sieviešu pensijas un vīriešu pensijas apmērā, nepietiek, lai varētu secināt, ka, ņemot vērā attiecīgo piemaksu pie pensijas, sievietes un vīrieši kā vecāki neatrodas salīdzināmā situācijā.

54 Saskaņā ar Tiesas judikatūru atkāpe no jebkādas tiešas diskriminācijas dzimuma dēļ aizlieguma, kas ir paredzēts Direktīvas 79/7 4. panta 1. punktā, ir iespējama tikai šīs direktīvas noteikumos izsmeļoši uzskaitītajos gadījumos (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2014. gada 3. septembris, X, C-318/13, EU:C:2014:2133, 34. un 35. punkts, kā arī 2018. gada 26. jūnijs, MB (Dzimuma maiņa un vecuma pensija), C-451/16, EU:C:2018:492, 50. punkts).

55 Runājot par šiem atkāpes iemesliem, ir jānorāda, pirmkārt, ka saskaņā ar Direktīvas 79/7 4. panta 2. punktu vienlīdzīgas attieksmes princips neskar noteikumus par sievietes aizsardzību saistībā ar maternitāti.

56 Šajā ziņā no Tiesas judikatūras izriet, ka, piešķirot dalībvalstīm tiesības saglabāt vai ieviest noteikumus šīs aizsardzības nodrošināšanai, saistībā ar vienlīdzīgas attieksmes principu starp dzimumiem par leģitīmu Direktīvas 79/7 4. panta 2. punktā ir atzīta, pirmkārt, sievietes bioloģiskā stāvokļa aizsardzība grūtniecības laikā un pēc tās un, otrkārt, īpašās saiknes starp sievieti un tās bērnu aizsardzība pēcdzemdību periodā (šajā nozīmē saistībā ar Direktīvu 76/207 skat. spriedumus, 1984. gada 12. jūlijs, *Hofmann*, 184/83, EU:C:1984:273, 25. punkts, un 2013. gada 19. septembris, *Betriu Montull*, C-5/12, EU:C:2013:571, 62. punkts).

57 Taču šajā gadījumā *LGSS* 60. panta 1. punktā nav ietverts neviens elements, kas pierādītu saikni starp attiecīgās piemaksas pie pensijas piešķiršanu un grūtniecības un dzemdību atvaļinājumu vai šķēršļiem karjerā, kas rodas sievietei, ņemot vērā viņas nodarbinātības pārtraukumu pēcdzemdību periodā.

58 Proti, minētā piemaksa tiek piešķirta sievietēm, kuras ir adoptējušas bērnus, un tas norāda, ka valsts likumdevējs nav paredzējis *LGSS* 60. panta 1. punkta piemērošanu attiecināt tikai uz dzemdējušu sieviešu bioloģiskā stāvokļa aizsardzību.

59 Turklāt, kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 54. punktā, šī tiesību norma neprasa, lai sievietes faktiski būtu pārtraukušas strādāt laikā, kad viņām ir bērni, tādējādi nepastāv nosacījums par grūtniecības un dzemdību atvaļinājuma izmantošanu. Tā tas it īpaši ir tad, ja sieviete ir dzemdējusi pirms ieiešanas darba tirgū.

60 Tādējādi ir jākonstatē, ka tāda piemaksa pie pensijas kā pamatlietā aplūkotā neietilpst Direktīvas 79/7 4. panta 2. punktā paredzētās atkāpes no diskriminācijas aizlieguma piemērošanas jomā.

61 Otrkārt, saskaņā ar šīs direktīvas 7. panta 1. punkta b) apakšpunktu tā neskar dalībvalstu tiesības izslēgt no tās darbības jomas priekšrocības attiecībā uz tādas vecuma pensijas sistēmām, kas piešķirta personām, kuras ir izaudzinājušas bērnus, un tiesību iegūšanu uz pabalstiem pēc pārtraukuma darbā, kas radies sakarā ar bērna audzināšanu.

62 Šajā ziņā ir svarīgi norādīt, ka *LGSS* 60. panta 1. punkts katrā ziņā attiecīgās piemaksas pie pensijas piešķiršanu pakārto nevis bērnu audzināšanai vai tam, ka pastāv nodarbinātības pārtraukumi bērnu audzināšanas dēļ, bet gan tikai tam, ka sievietēm, kas to saņem, ir vismaz divi bioloģiskie vai adoptētie bērni, un viņas saņem uz iemaksām balstītu vecuma pensiju, pārdzīvojušā laulātā pensiju vai pastāvīgas darbnespējas pensiju saskaņā ar sociālā nodrošinājuma sistēmu.

63 Līdz ar to Direktīvas 79/7 7. panta 1. punkta b) apakšpunkts nav piemērojams tādam pabalstam kā attiecīgā piemaksa pie pensijas.

64 Visbeidzot ir jāpiebilst, ka saskaņā ar LESD 157. panta 4. punktu, lai nodrošinātu pilnīgu vienlīdzību starp vīriešiem un sievietēm darbā, vienlīdzīgas attieksmes princips neliedz dalībvalstīm saglabāt vai ieviest pasākumus, kas dod īpašas priekšrocības nepietiekami pārstāvētajam dzimumam, tā pārstāvjiem atvieglinot iesaistīšanos darbā vai arī novēršot vai kompensējot viņu profesionālās izaugsmes trūkumus.

65 Tomēr šo tiesību normu nevar piemērot tādam valsts tiesiskajam regulējumam kā *LGSS* 60. panta 1. punkts, jo attiecīgā piemaksa pie pensijas piešķir sievietēm papildu ienākumus tikai pensijas piešķiršanas brīdī, konkrēti pastāvīgas invaliditātes gadījumā, neatrisinot problēmas, kas viņām var rasties viņu profesionālās karjeras laikā, un šī piemaksa nešķiet tāda, kura varētu kompensēt grūtības, kādām ir pakļautas sievietes, palīdzot viņām šajā karjerā, un tādējādi nodrošināt tieši pilnīgu vienlīdzību starp vīriešiem un sievietēm darbā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2001. gada 29. novembris, *Griesmar*, C-366/99, EU:C:2001:648, 65. punkts, un 2014. gada 17. jūlijs, *Leone*, C-173/13, EU:C:2014:2090, 101. punkts).

66 Tādējādi ir jākonstatē, ka tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais rada tiešu diskrimināciju dzimuma dēļ un līdz ar to ir aizliegts ar Direktīvu 79/7.

67 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīva 79/7 ir interpretējama tādējādi, ka tā nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā aplūkotais, kurā tiesības uz piemaksu pie pensijas ir paredzētas sievietēm, kam ir vismaz divi bioloģiskie vai adoptētie bērni un kas saņem uz iemaksām balstītu pastāvīgas darbnespējas pensiju saskaņā ar valsts sociālā nodrošinājuma sistēmu, bet vīriešiem, kuri atrodas identiskā situācijā, nav tiesību uz šādu piemaksu pie pensijas.

Par tiesāšanās izdevumiem

68 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

Padomes Direktīva 79/7/EEK (1978. gada 19. decembris) par pakāpenisku vienlīdzīgas attieksmes principa pret vīriešiem un sievietēm īstenošanu sociālā nodrošinājuma jautājumos ir interpretējama tādējādi, ka tā nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā aplūkotais, kurā tiesības uz piemaksu pie pensijas ir paredzētas sievietēm, kam ir vismaz divi bioloģiskie vai adoptētie bērni un kas saņem uz iemaksām balstītu pastāvīgas darbnespējas pensiju saskaņā ar valsts sociālā nodrošinājuma sistēmu, bet vīriešiem, kuri atrodas identiskā situācijā, nav tiesību uz šādu piemaksu pie pensijas.

[Paraksti]